

พระราชบัญญัติกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๖๑
ลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา นำพาชาติไทยสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน
(Equitable Education Fund)

ปัญหาความเหลื่อมล้ำทางรายได้ของประเทศในปัจจุบันมีแนวโน้มสูงขึ้น ทำให้เด็กและเยาวชนบางส่วนของประเทศขาดโอกาสทางการศึกษา ประเทศไทยยังมีเด็กเยาวชน (อายุ ๓ - ๑๘ ปี) นอกกระบวนการศึกษาขั้นพื้นฐานมากกว่า ๖๗๐,๐๐๐ คนทั่วประเทศ ทั้งที่เป็นสิทธิตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ซึ่งเกิดจากปัญหาเด็กและเยาวชนหลุดออกจากระบบการศึกษาจนสำเร็จการศึกษาขั้นพื้นฐาน รวมทั้งปัญหาเด็กเข้าเรียนล่าช้า อันเนื่องมาจากปัญหาความยากจน ความด้อยโอกาสทางสังคม ความพิการทางร่างกายและสติปัญญา และปัญหาครอบครัว *

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ เป็นฉบับแรกในประวัติศาสตร์ที่ได้เล็งเห็นความสำคัญของปัญหาความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา ดังปรากฏตามบทบัญญัติมาตรา ๕๔ วรรคหก ซึ่งบัญญัติให้จัดตั้งกองทุนเพื่อใช้ในการช่วยเหลือผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์ ลดความเหลื่อมล้ำในการศึกษา และเสริมสร้างและพัฒนาคุณภาพชีวิตและประสิทธิภาพครู โดยให้รัฐจัดสรรงบประมาณให้แก่กองทุนหรือใช้มาตรการหรือกลไกทางภาษี รวมทั้งการให้ผู้บริจาคทรัพย์สินเข้ากองทุนได้รับประโยชน์ในการลดหย่อนทางภาษี โดยให้กองทุนมีการบริหารจัดการที่เป็นอิสระ และมาตรา ๒๕๘ (จ.) ด้านการศึกษา บัญญัติให้ดำเนินการตรากฎหมายเพื่อจัดตั้งกองทุนตามมาตรา ๕๔ วรรคหก ให้แล้วเสร็จภายในหนึ่งปีนับแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย จึงได้แต่งตั้งคณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษา เพื่อจัดทำข้อเสนอแนะและร่างกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ซึ่งรวมถึงกฎหมายเพื่อจัดตั้งกองทุนเพื่อใช้ในการช่วยเหลือผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์ เพื่อลดความเหลื่อมล้ำในการศึกษา และเพื่อเสริมสร้างและพัฒนาคุณภาพและประสิทธิภาพครู

พระราชบัญญัติกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๖๑ มีผลใช้บังคับ เมื่อวันที่ ๑๔ พฤษภาคม ๒๕๖๑ โดยมีวัตถุประสงค์ **เพื่อสร้างความเสมอภาคทางการศึกษา เพื่อให้ประชาชนมีสิทธิที่จะได้รับและเข้าถึงการศึกษาและพัฒนาอย่างเสมอภาคและทั่วถึง ให้ความช่วยเหลือเด็กและเยาวชนซึ่งขาดแคลนทุนทรัพย์หรือด้อยโอกาสจนสำเร็จการศึกษาขั้นพื้นฐาน และศึกษาวิจัย และพัฒนาองค์ความรู้เพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์** สรุปสาระสำคัญ ดังนี้

๑. กองทุนเป็นหน่วยงานของรัฐโดยมีฐานะเป็นนิติบุคคล และมีสำนักงานกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา
๒. ความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา หมายความว่า ความไม่เท่าเทียมกันทางการศึกษาอันเนื่องมาจากคุณภาพหรือมาตรฐานของสถานศึกษา คุณภาพหรือประสิทธิภาพครู หรือฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม
๓. ค่าเล่าเรียน หมายความว่า เงินค่าเล่าเรียน ค่าบำรุง และค่าธรรมเนียมต่าง ๆ ที่สถานศึกษาเรียกเก็บจากผู้เรียนในทุกระดับ

๔. ค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา หมายความว่า ค่าใช้จ่ายอื่นที่มีใช้ค่าเล่าเรียนที่สถานศึกษาเรียกเก็บจากผู้เรียนในทุกระดับตามระเบียบ ประกาศ หรือคำสั่งของสถานศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์เกี่ยวข้องกับการศึกษา

๕. ให้มีคณะกรรมการบริหารกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา ประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้ง เป็นประธานกรรมการ มีหน้าที่ กำหนดนโยบาย เป้าหมาย และแนวทางการดำเนินงานของกองทุนเพื่อให้การดำเนินงานของกองทุนเป็นไปตามวัตถุประสงค์

๖. การดำเนินการตามวัตถุประสงค์ ถ้าเป็นกรณีที่จะให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์หรือผู้ด้อยโอกาส กองทุนจะให้ความช่วยเหลือโดยวิธีการให้เปล่า ให้ยืม หรือให้กู้ยืมก็ได้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนด

๗. ผู้บริจาคเงินให้แก่กองทุนมีสิทธินำจำนวนเงินที่บริจาคไปหักเป็นค่าลดหย่อนหรือรายจ่ายเช่นเดียวกับการบริจาคเพื่อการศึกษา ตามประมวลรัษฎากร

โดยกลุ่มเป้าหมายของพระราชบัญญัติกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๖๑ ได้แก่ *

- ๑) เด็กเล็ก (๐ - ๒ ปี)
- ๒) เด็กนอกระบบการศึกษา
- ๓) เด็กยากจนในระบบ
- ๔) นักเรียนที่ไม่ได้เรียนต่อมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.
- ๕) ครู/โรงเรียน ที่สอนเด็กด้อยโอกาสในพื้นที่กันดารห่างไกล
- ๖) ผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์ที่ต้องการพัฒนาทักษะฝีมือแรงงาน

จากข้อความข้างต้นจะเห็นว่ากองทุนฯ ไม่ได้ช่วยเหลือเฉพาะแต่เด็กหรือเยาวชนที่ขาดทุนทรัพย์เพื่อการศึกษาเท่านั้นแต่ยังรวมไปถึงครูและโรงเรียนในพื้นที่ห่างไกล และทุนทรัพย์เพื่อการพัฒนาทักษะฝีมือแรงงานอีกด้วย ทั้งนี้เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของประชาชน

รัฐบาลหวังเป็นอย่างยิ่งว่าพระราชบัญญัติกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๖๑ จะทำให้ประชาชนมีสิทธิที่จะได้รับและเข้าถึงการศึกษาและพัฒนาอย่างเสมอภาคและทั่วถึง เด็กและเยาวชนซึ่งขาดแคลนทุนทรัพย์หรือด้อยโอกาสจะได้รับความช่วยเหลือให้เรียนจนสามารถสำเร็จการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อเป็นกำลังแรงงานที่มีทักษะที่จะพัฒนาประเทศให้หลุดพ้นจากกับดักรายได้ปานกลาง และนำประเทศสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน ต่อไป

นายสิพร พรประเสริฐ
นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ
กลุ่มประสานงานการเมือง ๒ กองประสานงานการเมือง

* บันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา พ.ศ. , ระบบประมวลผลข้อมูลการพิจารณาพระราชบัญญัติของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ.

<http://www.senate.go.th/w3c/senate/lawdraft.php>, เข้าถึงเมื่อ ๔ มิถุนายน ๒๕๖๑.

* สาระสำคัญของร่าง พ.ร.บ. กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา., คณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษา (กอปศ.) Independent Committee for Education Reform (ICER),

<http://www.thaiedreform.org/news/936/>, เข้าถึงเมื่อ ๔ มิถุนายน ๒๕๖๑.